

f. 23. num. 4. ~~10~~ 21

1721, 10

11

EXERCITATIO JURIDICA
DE
RERVM DOMINIO

QVAM

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO

DOMINO

GVILIELMO HENRICO,

DVCE SAXONIE, IVLIACI, CLIVIE, MONTIVM, AN-
GARIE, GVESTPHALIE, ET RELIQVA.

CONSENSV ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS

PRÆSIDE

NICOLAO PRAGEMANNO

PHIL. ET I. V. D. AVL. ET REGIM. SAXO-VINAR.
ADV. ORDINAR.

PATRONO AC PRÆCEPTORE SVO AD CINERES

VSQVE SVMMÆ OBSERVANTIA
DEVENERANDO,

D. 24. MAI. MDCCXXI.

PVBLCÆ DISQVIFITIONI SVBMITTIT

CAROL. MICHAEL STRASBERG

HAMBVRGENSIS LL. CVLT.

1721

J E N Æ,
LITTERIS MVLLERIANIS.

R. H. V. M. DOMINIO

RECTOR EMERITUS

SCIENTIARUM LIBERALIUM

DOMINIO

GUILIELMO HENRICO

DOCTORI

NICOLAO BRAGMANNO

RECTORI

LIBERARUM

CAROLI MICHAELI BRAGMANNI

IN TERTIO MARETIANO

EXERCITATIO

DE RERUM DOMINIO.

§. I.

Socialitas fere tota supponit res, quæ vel alteri humaniter indulgenda sunt, vel non eripiendæ, vel pactorum objectum constituunt: prout ipsa decori justique, tam negativa, quam affirmativa præcepta id ostendunt. Unde non inutile est separatim disquirere de rerum dominio, ut constare possit, quid ipse quis in ea re juris habeat, & eo rectius apparere, quid alteri præstari vel debeat.

Utilitas
tractatio-
nis.

§. 2.

Rerum quidem statum pristinum ratio sibi relicta absque historicorum monumentis non nisi conjecturis assequi videtur, (a) & sic difficiliter determinari posse, quid de rebus earumque dominio originetenus dicendum sit. (b)

Difficul-
tas.

(a) Vid. illustr. DN. LVDVIG *Germania princeps* p. 17. not. c.

(b) De Dominio prima omnium fuit lis inter Cainum & Abelm, si quidem fides est R. MOSI ALBILDÆ cujus verba PEEIFER in *exerc. in S. S. 1.* hæc citat: Und da sie nun waren auf den Feld, da kriegten sich die zwey Brüder mit einander, sie sagten: Lasset mir theilen mit einander die Welt, der ein sagt: Die Erd, wo du drauff bist das ist mein Erd, und sagten also, und kriegten sich. Der eine sagt, in meinen Chelec (Theil) soll stehen das Beth

Prima lis
de domi-
nio.

EXERCITATIO

Beth hammikdash (der Tempel) und der ander sagt auch also, und strigten sich (disputirten) miteinander. Denn es ist gebohren worden mit Hebel dem jüngsten Sohn zwey Töchter seine Schwestern. Da sagt Cain, ich will nehmen die übrig, ich bin einmahl ein Bechor (Erstgebohrner) und Hebel sagt, dieweil sie mit mir gebohren ist worden, wil ich sie zum Weibe nehmen.

§. 3.

Ratio ab initio nulum agnoscit dominium.

Hic tamen ipsa & sola ratio sibi persuadere non potest ab initio fuisse aliquod dominium, sive unius, (c) quia domini ne quidem capax est unus, sive plurium, quia id conventionem (d) tam dominium acquirentium, quam ab eo recedentium (e) supponeret.

A lege dominium non ortum est.

(c) ut vult HOECHSTETTER *Exerc. VIII. §. 2.*
(d) Vel legem. Sed hanc multo minus ratio percipit, quia naturalis non est: a positiva abstrahit, imo eam unquam datam esse non credit, cum alias iniquissimum fuisset, ab ea lege recedere.

nec a communiōe.

(e) Et sic ex uno falso supposito necessario fluere plura rationi pariter incredibilia, a communiōe enim recedi non potuisset, nisi per divisionem: divisio supponeret conscriptos esse ad unum locum & tempus totum genus humanum: divisa esse non visa &c.

§. 4.

Sed id supervenisse.

Et in genere ratio non potest invenire ullam domini rationem (f), sed quocumque se convertat, videt dominium supervenisse; ante dominium res fuisse absque dominio, hoc est nullius.

Communiō positiva & privativa.

(f) Neque extricant rem; sed magis intricant, qui distinguunt inter communiōem positivam, qua res quoad proprietatem & usum sit communis, & privativam, qua proprietates nullius sit, usus

DE RERUM DOMINIO.

ufus omnibus pateat vid. PVFEND. de *J. N. G. Lib. IV. cap. 4.* Præterquam enim quod quodammodo jam concedunt res nullius fuisse, non apparet quomodo communis usus factus sit, unde potius jus utentis, quamdiu utitur, unde idem jus alterius, si non utitur, & in genere obstant omnia dubia hujus & præcedentis paragraphi.

§. 5.

Si revelationem conferas, primamque terrarum orbis historiam, in ea sententia confirmaris. Revelatio consentit. Nam & omnia adfuerunt domino nondum creato, & sic certe tum nullius; partim postea licentia in dominium redigendi (g) concessa est, & sic non adfuit ipsum dominium.

(g) *Genes. I. 28.*

§. 6.

Si vero supponas res omnes ab initio fuisse nullius, hominem vero sine usu rerum vivere non posse, necessario est, ut asseras, cœpisse hunc vel illum hoc vel illud possidere. Omnia fuerunt nullius.

§. 7.

Possessio omnis facti est (h) & denotat detentionem cum animo sibi habendi. Possessio quid.

(h) Frustra videntur esse, quotquot possessionem ipsam pro specie juris habent, & multo magis Legum civilium Ddres, qui eam annumerant juri in re. Jus in re enim supponit semper aliquam proprietatem, in possessione vero nihil plane est proprietatis, unde toties contradistinguuntur proprietati, ut plane nihil commune inter se habere dicantur *L. 12. §. 1. de Acquir. vel amitt. possess.* Interim circa eandem rem concurrunt sæpe factum possessionis, & jus aliud, quale-

EXERCITATIO

qualecunque illud demum sit, quo pertinet *L. 49. §. 1. 20d.*
 & sic ex jure, quod cum possessione concurrat, datur actio,
 quam illud jus alias producit. Possessio autem per se actio-
 nem non producit, sed per accidens, quando alter turbat
 sine jure, quod fuit ex Exerc. præced. & declarabitur in
 sequentibus.

§. 8.

Posses-
 sionis ef-
 fectus.

Sic vero possidentem extraneus depellere nun-
 quam potest, nisi ostentat jus aliquod depellendi,
 quod hic ostendi nequit, dum supponimus rem
 ante fuisse nullius. (i)

Interdicta (i) Hinc ergo etiam in interdictis possessoris proprie dictis
 non opus est provocari ad aliquod jus, unde illa oriuntur.
 Oriuntur enim potius ex defectu juris in altero, ut non
 turbare queat alter, atque res maneat in statu quo.

§. 9.

etiam si
 non adsit
 amplius
 actualis
 defensio.

Cumque impossibile sit quemque singula ma-
 nu semper tenere, vel pedibus iis insistere, sufficit
 durare animum rem sibi habendi, licet non actu
 detineatur, neque hoc casu alteri comperere jus rem
 auferendi. (k)

(k) *vid. Dn. THOMAS. ad Huberum lib. 2. Sect. 4. cap. 2. p. 455.*

§. 10.

Argumē-
 tum ab
 occupa-
 tione ad
 domini-
 um.

Cum vero omne dominium originetenus sup-
 ponat occupationem; necessario sequitur, ubi im-
 possibilis est occupatio, ibi impossibile esse domi-
 nium, (l) & in quantum res aliqua occupari potest,
 in tantum etiam capacem esse domini.

*Inexhau-
 sta utilitas*

(l) Alii hic provocant ad inexhaustam utilitatem *vid. PUFEND.
 lib.*

DE RERUM DOMINIO.

lib. 4. cap. 5. §. 2. Sed ea sola nullum præbet argumentum, cur dominii capax res non sit, & ipsa flumina aliaque inehaustæ utilitatis sunt, & tamen in dominio.

§. II.

Manerunt ergo ob defectum occupationis multa nullius, (m) licet omnes iis utantur, & uti possint, vel ideo quia nemo potest usum interdicerè, quia nemo habet dominium.

Multa manerunt nullius.

(m) Qui ab initio adfuisse communionem contendunt, hic operose provocant ad rationes, cur hæc res manerint in communione, nec divisa sint. Sed ipsi has res fatentur esse in communione privativa, quæ propria non est; nec opus est disputare, cur res manerit ibi, ubi eam fuisse nondum solide ostensum est.

§. 12.

Pertinet huc imprimis Mare, quod, quatenus (n) occupari potest, eatenus est dominii capax. Exempla sunt in maribus particularibus, item in partibus oceani, littoribus adjacentibus, vel locis maris, ubi piscium genus, vel alia res pretiosa copiose invenitur. Dominii autem capax non est, quatenus non occupationis, quod asserendum omnino de integro oceano.

Maris dominii.

(n) Ut magis videatur facti quæstio, quam juris.

§. 13.

Acquisiti autem dominii facillima notio est, quod sit jus in ipsum corpus ejusque usum. (o)

Dominium quid?

(o) Nec opus est hic provocare ad solum jus civile, quod facit BYNGERSHOECK *de dom. mar. c. 1. p. 3.*, cum alias intergentes *his meri.*

Non est juris civi-

EXERCITATIO

gentes superiorem, & sic jus civile non agnoscentes, non possit de dominio disputari. Solent interim Belgæ plerique, licet diversis modis id tentare, ut cum imperium suum ex notissimis rationibus politicis amplificare non cupiant, aliorum tamen dominium suo modo restringatur.

§. 14.

Dominii partes.

Dux ergo veluti partes sunt, quibus omne dominium continetur (p): Proprietas, quæ in ipsum corpus competit, & Ususfructus, qui in fructus. (q)

Num jus excludendi.

(p) Nec opus videtur ut præcise definiatur jus excludendi alios; hoc enim fuit ex dominio, non est ipsum dominium. Unde multo minus opus est ut cum HERTIO *ad Puffend. Jus Nat. & Gent. lib. 4. c. 4. §. 3.* & BAYERO *jur. nat. c. 20. §. 19. seqq.* disputemus, num Adamus jam tum dominii capax dici potuerit, cum solus extiterit.

Ususfructus ab usu hic non differt.

(q) Nollem enim hic distinguere usumfructum & usum in sensu juris civilis, cum ne quidem ad idioma Germanicum satis applicari possit illa distinctio. Unde si legatus sit der Gebrauch, ex regulis hermeneuticis videtur verius intelligi usumfructum, quam usum, ut decidit ipse CARPZOVIVS. *Part. I. decis. 69. n. 21.*

Ex proprietate fuit jus disponendi.

§. 15.

Ex proprietate ergo fuit, quod dominus disponere possit de ipsa re, sive ea sit animata (r) sive inanimata, sive mobilis sive immobilis, neque hic opus est probatione licentiæ, cum, qui tale quid non licere asserit, probare debeat prohibitionem.

Animalium destructio licita.

(r) Obstare hic inprimis destructioni & occisioni animalium arbitrantur nonnulli i) quod ex plerisque alia ratione utilitatem percipere possumus v. g. dum vivant lac, lanam, ova, dum moriantur pelles & coria. Sed ne dicamus, a plerisque animalibus non posse formari argumentum generale;

DE RERUM DOMINIO.

rare; esse multa, a quibus vivis vel nullum, vel exiguum usum capiamus; demortuorum pelles non esse in pari pretio ac casorum; id unum sufficit, positionem unius, non esse remotionem alterius, usum minorem non excludere majorem. 2) quod necessitatibus consuli possit etiam citra *negotia*. Sed hoc si sufficeret, natura paucis admodum contenta est, adeoque sufficeret panis & aqua, nec vegetabilia liceret consumere, aut lacte, lana, ovis uti. Deus vero non voluit tantum ut vivamus, sed & ut commode vivamus. 3) Quoad animalitatem magnam esse inter homines & ista cognitionem. Hoc enim negasse sufficit, & sapit quodammodo principium vel Stoicorum, qui rationem brutis tribuebant, vel Pythagoræorum, qui humanas animas in animalia transmigrare statuebant. Cognatio nulla est. Sunt quidem communia homini cum brutis, sed sunt etiam cum vegetabilibus. 4) Post diluvium demum carniuum esum permissum esse. Respondetur: Hoc ad revelationem pertinet & acceptamus permissum esse, imo hinc apparet eum non esse contra jus naturæ, quia alias permitti non potuisset. Sed ipsam thesin hanc satis dubiam reddidit Dn. DANZ *peculiari dissertatione de Creophagia ante diluvium licita.*

§. 16.

Ex eadem proprietate fuit jus ubicunque (s) Jus vindicandi. persequendi (t) & vindicandi tam rem ipsam, quam ea quæ ex re extant.

(s) Licet detentor nunquam antea visus sit, quæ differentia. *Differen-* realium & personalium actionum, etiam in jure naturali *ria actio-* fundata est, quia ex fundamento agendi fuit, quod si est *num per-* dominium, non disquiritur, quis sit possessor, si sit pactum *sonalium.* necessarium est, ut alter nobiscum pactus sit.

(d) Ante dominii persecutionem num obligatus sim ad red- *Obligatio* dendum disquiritur. Ubi quidem obscurius casum format *b. f. possess-* PUFEND. *de O. H. & C. lib. 1. cap. 13. §. 2.* ubi dicit: quando *seris.* res aliena ad nos pervenit sine nostro crimine, & bona nostra

R

nostra

EXERCITATIO

“nostra fide, eamque adhuc in nostra potestate habemus, tenemur efficere: quantum in nobis est, ut illa in potestatem legitimi sui domini redeat. Quod si enim supponit b. f. possessorem, non opus est, ut is de alio domino cogitet, multo minus ut efficiat, quo res in alius potestatem transeat, sed potius b. f. tribuit tantum quantum dominium l. 136. De R. J. BARBOSA thesaur. lib. 2. c. 18. §. 4. Id tamen apparet ex dictis exerc. V. quod simulac quis scit, rem alterius esse, non possit habere animum rem sibi habendi.

§. 17.

Pretium vel fructus consumti non possunt vindicari. Non autem extendi hoc potest ad pretium rei alienatae (u) ne quidem ut pro re consumpta detur tantum, quantum alter factus est locupletior, nec ad fructus consumptos (v) in quantum factus est locupletior.

Dissentientium argumenta.

- (u) Dissentientes rationem nullam allegant, nisi æquitatem ad quam provocant ipsi Legum civilium Dd. cum tamen contra omnis juris analogiam sit hæc cerebrina æquitas. Neque enim suum invenit actor, de re ipsa non queritur, pretium actoris nunquam fuit. vid. Dn. de LYNCKER in analest. ad ff. de R. V. th. 13. Non sufficit, quo nimium multi abutuntur, canon: Nemo debet locupletior fieri cum damno alterius. Nam huic oppono alium canonem: Quod unius generatio sit alterius corruptio, nec sensus prioris est absolutus, sed de dominio ejus dolo vel culpa illaro, qui locupletior fit, quod hic cessat. Manifesta potius apparet iniquitas, simulac supponas plures ejusdem rei possessores locupletiores. Neque enim tum a pluribus petere potes pretium, quia alias ultra rerum pretium reciperes, neque ab uno, quia nemo magis quam alter obligatus est.
- (v) Ad fructus modo dicta omnia applicanda sunt. Præterea vix dici potest, quantum locupletior factus sit, partim quia antecessit cura, quæ commode non potest æstimari, partim

DE RERUM DOMINIO.

partim quia non constat, num tantundem consumfisset, si alienam rem esse scivisset.

§. 18.

Porro ex proprietate fluit non tantum jus rem mutandi, sed & percipiendi omnia accessoria, (x) hoc est, ea, quæ rei principaliter ita juncta sunt, ut separari commode non possint.

(x) Non ergo opus est ut peculiaris modus acquirendi dicatur accessio, multo minus, ut in varias species dividatur.

§. 19.

Accessoria vero sunt non tantum, quæ extrinsecus ad rem accedunt, cujus exempla præbent alluvio, coalitio, insula, adjunctio, inædificatio, plantatio, satio, sed & quæ intrinsecus ex re proveniunt, v. g. foetus, thesaurus.

(y) Non negamus ex his quædam fieri privati, quædam publici juris, sed ea differentia facti est, & dependet a natura rei principalis. Latius id persequitur *Dn. vvolff instit. jurisprud. nat. P. 2. sect. 1. c. 8. §. 31. seqq.* *HYBER de jur. civ. lib. 2. sect. 4. cap. 4.*

§. 20.

Si tamen accessorium ante sub alterius dominio fuerit (z merito illi rei pretium tribuitur.

(z) Quod ut omnia fundamenta actoris probandum est, unde non nisi accidentaliter differentia inter alluvionem & coalitionem &c.

§. 21.

Cumque universaliter hoc obtineat, in quibusdam saltem dubium est, utrum sit principale, utrum sit accessorium.

EXERCITATIO

utrum accessorium ; quod imprimis contingit in specificatione, scriptura & pictura, ubi ante omnia attendendum quæ res sit fungibilis, (a) & ea pro accessoria habenda.

(a) *Vid. late Dn. THOMASIVS in dissert. de pretio affectionis in res fungibiles non cadente §. 38. seqq.*

§. 22.

Ad Usum
pertinet
jus fru-
endi.

A proprietate ad usum transeamus. Ad hunc pertinet jus fruendi, ut nemo in eo turbari queat.

(b) *vid. PVFEND. de J. N. G. Lib. IV. c. 13. §. 1. conf. Exercit. V.*

§. 23.

Emolu-
menta
percipi-
endi.

Nec non jus omnia emolumenta (c) quæ res fert, percipiendi.

(c) Generaliter quidem emolumentorum nomine ipsa etiam accessoria venire possunt, hic vero specialiter intelliguntur, quæ manente eadem substantia, percipiuntur.

§. 24.

Occupatio
hodie
rarior.

Hæc vero, de qua hætenus egimus, occupatio, hodie rarior est; partim quia fere omnia suos jam habent dominos, partim quia in iis, quæ adhuc occupari possent, a principe restricta est occupandi facultas. (d)

(d) Dissensus juris civilis hic mirus non est, cum ejus stamina debeantur reipublicæ liberæ. conf. Dn. GRIBNER *jur. nat. Lib. 4. cap. 5. §. 2. n. 3.*

§. 25.

nisi re-
derelicta.

Fieri tamen adhuc potest, ut res quæ in dominio

DE RERUM DOMINIO.

minio est, fiat nullius, & sic ab alio occupari possit, cessante scilicet dominio, hoc est per derelictionem, modo probetur animus derelinquendi.(e)

(e) Ob dicta si 9. unde aliud dicendum in bonis naufragorum, licet & ibi excusari possint dispositiones statutarie contrariae *vid. Dn. GUNDELING via ad Veritatem Part. 3. cap. 21. §. 28. sq.* *animus derelinquendi*

§. 26.

Sed etiam si occupatio penitus cessaret, frequentissimus tamen est modus acquirendi dominium, quem derivativum appellant & eo ipso effectum dominii esse agnoscunt. *Acquisitio dominii derivativa.*

§. 27.

Cum enim ex proprietate fluat jus disponendi, sequitur dominium transferri a quocunque domino posse, & sic per hanc translationem ab altero dominium acquiri. (f) *Translatio.*

(f) Neque hic opus est distinctione rerum in corporales vel incorporales, mobiles vel immobiles.

§. 28.

Cumque hic tertius nullum jus habeat, dominus pristinus vero in gratiam novi animum sibi habendi omittat; videtur sufficere declarari animum transferendi, non requiri actualem traditionem. (g) *Sufficit animus transferendi declaratus.*

(g) *Dissentii COCCÆIUS peculiari dissertatione cui titulus: an traditio necessaria sit ad transferendum dominium. imprimis urget §. 7. non posse nos re frui, eamque nostris usibus applicare sine traditione, qua res illa nobis præsens fiat, & in nostra*

EXERCITATIO

stra custodia sive potestate constituatur, ut corporaliter apprehendi a nobis possit, qui actus dicatur traditio. Quominus tamen in ejus sententiam transiverimus, ea ratio effecit; quod si sermo sit de presentia rei propria, & facultate, eam corporaliter apprehendendi, nullo modo, vel temporis momento impedita, ea opus esse nondum probatum sit. Si vero sufficiat rem presentem fieri posse vel ab alio exigi, non apparet cur dominus sim, etiamsi commodatarius rem apud se habeat; non sim, si is qui dominus fuit, animum vero sibi habendi dereliquit. Nec videtur sufficere quod dicitur §. 10. commodatarius esse, quasi instrumentum que nos ipsi teneamus. Nam neque ea comparatio indubia est, & eodem jure pristinus dominus potest instrumentum dici.

§. 29.

Transfertur res gratis vel pro pretio.

Transfertur autem aliquid vel gratis, vel pro alia re, & sic ortum est pretium ex rerum comparatione.

§. 30.

Necessitas pretii.

Necessarium id maxime fuit, quia partim officia humanitatis tam arcte non adstringunt, ut gratis ab aliis omnia expectare possimus, partim, quia multiplicato genere humano, omnibus talia officia humanitatis prestari non possunt, partim denique, quia omnia fere per ante dicta in dominium transierunt, ut res nullius vix supersint. Unde invitandi fuerunt alii ad dandum vel ad faciendum. (h)

(h) Apparet hinc simul, num communis bonorum que in prima ecclesia fuit, durare potuerit numero Christianorum multiplicato; & num effectam unquam sortiri possint pia quorundam desideria.

§. 31.

DE RERUM DOMINIO.

§. 31.

Ex comparatione vero rerum dum pretium
ortum ostendimus, apparet omne pretium esse ex-
trinsecum. (i) Licet enim varia causa impulsiva
sint, quibus moveamur ad acquisitionem rei, ta-
men illae per se pretium non constituunt, sed tum
demum, quando nos movent, ut aliam rem no-
stram illi postponamus, vel saltim æquiparemus.

Omne
pretium
extrinse-
cum

(i) Seu formale, ut sic non detur pretium intrinsecum seu
virtuale absque impositione hominum vel comparatione
cum aliis. Sed ea omnia quae hic prolixè diseri solent,
ostendunt utilitatem rei, non pretium. Unde nec mirum
dari res utilissimas, quibus nullum pretium impositum in-
telligitur, de quibus *PREEND. J. N. G. lib. 5. c. 1. § 5.* & con-
tra dari res, nullum usum præbentes, & tamen pretiosissi-
mas.

intrinse-
cum præti-
um.

§. 32.

Intenditur aut remittitur pretium pro cupidi-
tate (k) hominum, ut quae intrinsece augetur, vel
remittitur, per omnia temperamenta, (l) extrinse-
ce vero pro variis circumstantiis v. g. necessitate,
artificio, raritate, (m) opinione, periculo, loco,
tempore belli vel pacis, modo venditionis, (n)
qualitate contrahentium; &c. Alio vero pretii fun-
damento opus non est.

Pretii in-
tensio vel
remissio.

(k) Tam generali multorum vel plurium hominum, de qua
hic imprimis sermo, quam speciali illius, qui emit vel
vendit, quo pertinent dictæ: Eine jede Sache ist so viel
werth, als ein reicher Mann dafür giebt. Wenn die Thoren zu
Mark.

Cupiditas
hominum.

EXERCITATIO

Markte gehen, fauffen die Kramer Geld. Unde canon vulgaris, quod naturaliter liceat contrahentibus se circumvenire; non restringendus est ad dimidium pretii, nec explicandus de dolo, sed de pretii certitudine per solam conventionem determinanda, ut cum nemo cogatur ad emendum vel vendendum, possit emtor offerre pretium, licet minimum, sed alter possit etiam retinere: Similiter possit venditor exigere pretium, licet maximum, sed alter rem ipsi relinquere *conf. Dn. THOMASIVS de Equitate cerebrina l. 2. C. de Rest. Vend.* alias in hoc canonedefendendo prolixus est *MÆSTERTIVS de just. Rom. Legum lib. 2. dubit. 28.*

*Augetur
pro diver-
sitate tem-
poramenti.*

- (l) Unde frustra alii ad solam ambitionem provocant, cum luxuria & lucri cupiditas idem possint efficere, imo hinc apparet, quod v. g. fundum unus æstimaturus sit a delectatione venationis, piscationis &c. alius ab annexa jurisdictione alta & bassa, alius a decimis rei debitis &c.
- (m) Non ergo sufficit quæ ab aliis adducitur raritas nisi quatenus ipsam cupiditatem auget, quod semper non facit, multo minus sufficit nobilitas &c.
- (n) Ubi tam quantitas rei venditæ attenditur, quam imprimis pacta adjecta, tam addentia quam detrahentia.

§. 33.

*Legiti-
mum pre-
tium.*

Legitimum enim pretium, quod vel excessum (o) vel defectum, (p) vel utrumque excludit, juri naturali plane non cognitum est, & rarius in ipso Statu civili. (q)

- (o) Ut si in gratiam emtoris tantum determinatum pretium, ubi venditor potest minus accipere.
- (p) Ut si in odium monopoliorum determinatum, ubi emtor potest plus dare.
- (q) Et in hoc ipso princeps ex prudentia legislatoria attendit cupiditatem hominum.

§. 34.

DE RERUM DOMINIO.

§. 34.

Sed cum difficilior (r) esset hæc exæquatio rerum inter se, magno societatis humanæ emolumento (s) inventum est pretium eminens, quo & aliæ res æstimentur, & mediante quo diversæ res inter se facilius comparentur.

Pretium
eminens.

(r) Cum non semper accideret, ut cum tu haberes, quod ego desiderem, ego invicem habere, quod tu velis accipere. *l. i. ff. de contrab. empt.* quæ ipsa fundamentum nostrum pretii, cupiditatem hominum, confirmat.

(s) Dissentiunt fere omnes fætarum rerum publicarum scriptores, qui vel plane omnia omnibus æquo jure patere volunt, vel suum cuique ita tribuunt, ut omnia permutacioni relinquunt, venditionem & nummos exterminent. add. *PLINIVS hist. mundi lib. 33. c. i. in princ. SOLINVS c. 25. GVEVARA lib. 2. ep. 16.* Sed tollatur quantum fieri potest abusus, qui non ex nummo, sed vitio hominum accidit; maneat usus ita luculentus, ut non egeat probatione.

Nummi
vituperia.

§. 35.

Necessum fuit in hunc finem eligi materiam, quæ non facile deteratur, (t) formam recipiat, (u) dividi commode possit, (v) & quidem ita ut partes simul sumtæ toti æquipolleant, (x) imprimis vero quæ cum his omnibus rarior sit, ut cupiditatem hominum movere possit.

Materia
nummi.

(t) Tam ut commode ab uno loco in alium portari queat, quam ne usu pretium minuatur, unde vegetabilia &c. excluduntur.

(u) Ut uno veluti intuitu pretium appareat, non opus sit singulari peritia, unde lapides, licet pretiosissimi, inepti sunt.

(v) Ut præcisè pretium determinatum conficiant, unde iidem lapides inutiles sunt.

C

(x) Cum

EXERCITATIO

(x) Cum alias præcedens finis vix obtineri queat, unde v. g. gemma æstimatur ex magnitudine, & divisa ne quidem vigesimam partem valoris habet.

§. 36.

Metalla Vix hæc omnia requisita inveniuntur in alia nobiliora materia quam in metallis & quidem nobilioribus

(y) Unde apparet & hæc eligenda fuisse, & maxime noxium rebus publicis, si innotesceret ars conficiendi aurum, (z) cum non suppetat alia materia, quæ in locum ejus substitui queat. (a)

Lycurgi institutum

(y) Nec videtur utile institutum Lycurgi de quo PLUTARCHVS "in vita. p. m. 31. Monetam omnem auream & argenteam antiquavit, soli ferro autoritatem tribuit, ejusque magno ponderi & moli exiguum assignavit pretium ut occuparet decem minarum summa, amplum in ædibus armarium & plastrum duorum boum ad vehendum. Hoc corollario multæ scelerum formæ sunt Lacedæmone ejectæ. Nam quis furari, quis venalis numeribus esse, quis defraudare aut rapere sustineret id quod non posset tegi, cujus nemo esset possessione beator, sed nec constat ullum usum præstaret. Responsio peti potest ex §. 34. & 35.

Vitrum flexibile.

(z) Vid. DN. BYDDEI *dissert. an alchimista sint in republ. tolerandi* inprimis §. 26.

(a) Hinc frustraneus erat metus Tiberii, cum ipsi offerretur flexibile vitrum, ob quem tota officina artificis oboliata, ne scilicet aris, argenti, prætia detraherentur vid. PLINIVS *lib. 36. c. 26.* RHODINGIVS *lib. 20. cap. 30.* quanquam ipse Plinius crebriorem, quam certiore famam illam dicit.

§. 37.

Ex hæc.
nus di-
ctis deri-
van n. 0-

Hæc si supponantur, nihil amplius obscurum esse potest in domini translatione, si modo addas generalia paetorum præcepta, (b) de quibus actum est

DE RERUM DOMINIO.

est exercitatione præcedenti; nec opus videtur singulos contractus operose evolvere, (c) licet non plane inutile nomina enarrasse.

(b) Unde caput de contractibus, in quo prolixus est PVFENDORFFIUS, supervacuum censet Dn. THOMASIVS *Jurisprudencia divina lib. 2. cap. 11. §. 18. & post eum multi alii.*

(c) Partim ne studiosi Juris in jure ad rem singulis titulis alia & inter se penitus diversa expectent vel metuant, partim ut Studiosi aliarum Facultatum aliqualem habeant notitiam commercii humani.

§. 38.

Si ergo gratis aliqua res transferatur, negotium sive contractus (d) appellatur DONATIO.

(d) Nulla ratio est cur donationem contractibus contradistinguant vid. PVFENDORFF. *de O. H. & C. lib. 1. c. 12. §. 14.* tamen in ipsis contractibus ament divisionem in beneficis & onerosos. vid. PVFEND. *de l. cap. 15. §. 2.* Nisi & hic subest imitatio Romanorum, qui in Catalogo contractuum omiserant donationem, & sic variis solemnitatibus pro diversitate temporum implicabant, donec tandem efficeretur pactum legitimum, de quo plura in *dissertat. de presentia principis §. 34.* Hinc ergo interpretes non ubi debebant, hoc est in jure ad rem, sed ibi, ubi de jure in re agunt, immiscent donationem, sub pretextu, quod fit modus acquirendi; Verum sic omnes contractus sunt modi acquirendi.

§. 39.

Pro pretio si transferatur rei dominium plurium, vel datur pecunia, & sic dicitur EMTIO, (c) vel alia res, sic dicitur PERMUTATIO.

(e) Ut in hac prolixè tradantur pacta adjecta, opus non est, cum ea in aliis contractibus æque sint frequentia, quam in hoc, & cum una omnium regula sit: ita conventum ita juris, imo pacta,

paeta, quae peculiaribus firmis, titulis enarrantur, scilicet AD-
 DICTIO IN DIEM, & LEX COMISSORIA, in praxi longe rariora
 sunt quam alia, quae vel plane omitti, vel tamen vix nomi-
 nari solent.

§. 40.

Ufusfru- Proprietas sola, vel (f) solus usus transfertur in
 ctus. VSVFRUCTU, pars proprietatis cum toto usu in DO-
 Domini- MINIO UTILI.
 um utile.

(f) Prout scilicet dominus sibi vel proprietatem vel usumfru-
 ctum reservat.

§. 41.

Commo- Solus usus rei transfertur in COMMODATO,
 datum. operarum in MANDATO, sub quo comprehendi
 Mandat- commode potest DEPOSITUM (g); Pro mercede
 tum. vero usus transfertur in LOCATIONE COND-
 Deposi- CTIONE.
 tum
 Locatio.

(g) Ut sic evitentur variae lites v. g. num immobilium sit de-
 positum. Effectus in ipso jure civili est satis exiguus, si mo-
 do rite evolvatur doctrina de praestatione culparum. Mul-
 to minus opus ut speciatim agatur de DEPOSITO MISERABILI,
 cum vix in jure civili usus superfit, cessante actione in-
 duplum.

*Depositum
 miserabile.*

§. 42.

Mutuum Usus hic quandoque principaliter quidem in-
 tenditur, ita tamen ut a proprietate vix separari pos-
 sit, si nimirum res detur ita, ut in eodem genere
 reddatur, (h) quod dicitur MUTUUM, & tam gratis
 Usura. conceditur, quam PROVSURIS, quas jus naturae non
 reprobatur, licet decorum moderamen inculcet. (i)

(h) Qui

DE RERUM DOMINIO.

(h) Qui enim objecta quædam absolute ad mutuum, alia ad commodatum referunt, infinitis se tricus implicent, quæ evitantur facillime, si & hic attendantur generalia pactorum & quod actum sit videatur.

(i) Latus de hac re egi in *differt. de processu liquidationis cap. 3. §. 9. sqq.*

§. 43.

Si plures simul de re aliqua paciscantur ap- Societas
pellatur SOCIETAS, quæ a communione hic non
aliter differt, quam quod communionis vox quan-
doque late tribuatur iis, qui citra conventionem rem
communem habent. (k)

(k) v. g. ex hereditate, legato, de quibus ipsis tamen mox
agendum.

§. 44.

Tacite transfertur dominium in USUCAPIONE
cum unus per diuturnam (l) negligentiam rem de-
relinquit, alter per possessionem ab illo non inter-
ruptam rem apprehendit, (m) ut sic ab occupatio-
ne hic modus dijudicari queat, huc tamen referatur,
quia res proprie non fit nullius, ob statim præ-
sentem possessionem alterius. (n)

(l) Hoc ipsum tamen requisitum in puncto determinari ne-
quit, licet certum sit, non sufficere tempus tam breve, ut
dominus scire non potuerit rem possidere, certum etiam
fit, sufficere tempus, cujus memoria non extet, & cum hoc
coincidere fere spatium centum annorum, quod ideo inter
gentes respici solet. vid. Dn. WERLHOF in *Vindiciis Grotiani*
dogmatis de prescriptione inter gentes libera contra Puicicum §.
15. sqq. Tempus.

EXERCITATIO

Requisita
juris civi-
lis.

(m) Ex requisitis ergo juris civilis, quæ uno hoc vericulo complexus sum, ut adesse debeant

res habilis, titulusque, fides, possessio, tempus:
jus naturæ priora tria non attendit, imo nec ipsum jus civile, nisi in iis usucapionibus ubi brevius tempus sufficit.

(n) *conf. WERLHOF c. l. §. 12. & 13.*

§. 45.

Accessoria.

Accessoria horum contractuum pariter generalia sunt, & ex doctrina pactorum facile evolvuntur.

§. 46.

Hinc ex arbitrio partium dependet quibus modis se maxime securum arbitretur, & tum ea quæ promissa sunt servanda veniunt, imprimis eum in finem constitui solent FIDEIUSORES & PIGNORA. (o)

Fideius-
sio.

Pignus.

(o) *vid. dissert. de processu liquidationis cap. 1. §. 1.*

§. 47.

Dies
conditio.

Neque de DIE vel CONDITIONE aliud hic notandum, quam quod supra dictum satis est de omnibus pactis. (p)

(p) *Exerc. VI. §. 26. sqq.*

§. 48.

Alea.

Imprimis tamen notabiles sunt conditiones quæ aleam continent in SPONSIONE, ASSECVRATIONE, LOTARIA, OLLA FORTVNE, LVDIS &c.

§. 49.

Num ju-
sta.

Non possunt illa omnia damnari, nisi ostendatur prohibitio, imo quædam sunt ex his, quibus sta-
tus

DE RERUM DOMINIO.

tus civilis vix carere potest. (q) Cavendum vero ab abusu, (r) hoc est, ne peccetur contra alia præcepta pii, honesti, justi & decori.

(q) V. g. Affecuratio. Sine hac enim mercatura, & sine hac respublica commode subsistere non potest, & in ea aliisque subest aliqua societas, ut quis alterius commodi & incommodi se reddat participem.

(r) De quo late BARBEYRAC *traité du jeu* lib. 3. § 4.

§. 50.

Ex eadem forte conditionum materia, illustrari potest materia TRANSLATIONVM MORTIS CAUSA, quæ alias difficulter ad dictamen rationis referri potest, & a dispositione juris civilis plane aliam formam accepit. (s)

Translatio mortis causa

(s) De solemnitatibus ergo plane nulla quæstio, nec de differentia m. c. donationum, testamentorum, fideicommissorum, codicillorum.

§. 51.

Videtur enim etiam naturaliter firmum si quis alteri promittat 1. sub conditione, ut ante mortem nihil transferatur (t) 2. sub conditione nisi revoce-

Num firma sit.

tur. (u)

(t) Cujus alia exempla sunt in donatione inter vivos in casum mortis suspensa, de qua uberius Dires juris civilis,

(u) Nam & hujus frequentia exempla alia in additione in diem, L. commissoria, pacto retrovenditionis &c.

§. 52.

Duo tamen hic imprimis dubiam mentem reddere possunt, quorum primum est, quod deficiat acceptatio; Sed ea non deficit. Nec enim re-

Cum deficere videatur acceptatio.

qui-

EXERCITATIO

quiritur, ut acceptatio cum promissione uno momento sit conjuncta. (v) Post mortem vero testatoris adest acceptatio, ipsa hereditatis aditio. (x) Ne dicam hæredes, simulac resciscunt commodum sibi oblatum, id acceptare, & ad acceptandum semper promptissimos esse. (y) Plane vero deficiente acceptatione, nemo dicit heredem habere jus. Hinc testamentum destitutum. Hinc etiam quodammodo revocabilitas deduci potest, licet sufficiat præcedens §. 9.

(v) *Vid. Exerc. VI. §. 22.* simile exemplum est in deposito, quod irregulare dicunt, sive potius mutuo nesciente creditore acceptato.

(x) Unde nec opus est ut dicamus punctum mortis ad vitam pertinere, & sic præsentem statim hereditatem deferri, quod olim magis necessarium erat statuere, ob solennitatem actuum legitimorum, & quia sæpius requirebatur promissio & acceptatio statim effectum producents.

(y) Ex quo ipso tamen fundamento Dn. WOLFF *instit. jur. nat. P. 2. sect. 1. c. 8. §. 33.* secundum regulas honesti & decori testamentorum valorem ostendit.

§. 53.

Res nullius fieri.

Alterum quod forte adhuc magis obstat, est, quod quamdiu dominus vivat, nihil transferat, post mortem non sit amplius dominus, & sic non possit transferre. Sed hic videntur mihi magis dubia, quæ supponuntur, imprimis post mortem omnia bona defuncti fieri nullius (z), quod non potest non maximopere salutis & paci externæ adversari, imo

DE RERUM DOMINIO.

imo & saluti singulorum, cum res nullius cedat occupanti, & sic nemo quiete mori possit, ob tumultus eorum, qui jam occupaturi mortem avidissime expectant, nec est quod successionem ab intestato pro remedio habeas, cum ea necessario cum testamentaria simul corruat, stante tali fundamento.

(z) Etiam hic si opus esset urgeri posset in puncto mortis, ubi bona adhuc ipsius sunt, eum transferre.

§. 54.

Aequè dubium videtur, post mortem voluntatem omnem testatoris, etiam quæ ante satis declarata est, expirare. Cum licet voluntas expiret eatenus, ut in posterum nihil velle possit, tamen ulterius inde nihil sequatur.

Voluntatem expirare.

§. 55.

Hoc si admittas (a) facilis erit SUCCESSIO AB INTESTATO saltem ratione descendentium (b). Est enim tum tacita voluntas, qua is, qui extraneum non instituit, eis bona relinquit, quibus solent omnes homines.

Successio ab intestato liberorum.

(a) Si non admittas, non opus est ut aliud fundamentum quaras, cum eo ipso omnem neques successionem ab intestato, vel tamen ad leges positivæ referas.

(b) Hermeneuticæ regulæ affectum inspicere volunt, cum ergo res defuncti per præcedentia non fiant nullius quamdiu constet de voluntate defuncti, videtur voluisse eum liberos heredes, quia in horum gratiam omnia colligi solent & quodammodo debent, & quia alias potuisset heredes, quos magis amaverit nominare, vel illis pro lubitu donare.

D

§. 56.

EXERCITATIO

§. 56.

Nepotū.

Neque hic admittentur tantum liberi, sed etiam nepotes & ulterioris gradus; cum ad omnes eodem modo, vel adhuc facilius applicari queant rationes dictæ, licet difficilius determinetur, num in capita, num vero in stirpes admittendi sint.

§. 57.

Num illegitimi.

De illegitimis pariter anceps quæstio est, (c) quæ maxime supponit inferius dicenda de matrimonio. Videntur tamen excludi plane præter intentionem pronati.

(c) Excludit eos CRAMER in *Conclus. jurisprud. univers. conclus. 40*, admittit BEYERVS *Jur. div. c. 22 §. 66*.

§. 58.

Feminar.

Sexus discrimen hic nullum erit, quod enim in regnis plerumque masculi, & his ipsis primogenitus cum reliquorum exclusione admittatur, aliunde est, nec regnum est hereditas. (d)

(d) De quo agitur plenius, ubi de habitu facultatis civilis disquiritur, imprimis in modis acquirendi imperium.

§. 59.

In defcetu de-
fcenden-
tiū num
ascendē-
tes an
collate-
rales.

Major difficultas deficientibus descendentibus est, non tam de gradu, cum ex affectu etiam hic prævaleat proximior, quam de classe, num ascendentes vel collaterales præferantur (f), vel concurrant, ubi jus naturæ nihil determinat, quia in hac materia tantum interpretis vice fungitur.

(f) Un-

DE RERUM DOMINIO.

(f) Unde Romani antiquitus præferebant fratres; Saxones ascendentes; Justinianus utrosque admittit. *vid. Dn. THOMASIVS Jurisprud. divine lib. II. cap. 10. §. 188. & ad Huberum lib. 2. sect. 6. §. 7.* Et licet BEYERVS his non obstantibus magis faveat parentibus *jur. div. c. 22. §. 70. sqq.* non dubito tamen futuros multos qui cum Dn. THOMASIO *Jurispr. div. c. 1. not. r.* magis ad fratres inclinent, imprimis quia parentum favor vel in unum tantum liberorum tantus est ut ab illo uno præ aliis redamentur, a reliquis non item; vel quandoque in nullum liberorum tantus est ut reciprocum sibi amorem polliceri possint, cum potius amor fratrum inter se eo ipso fortiter evadat.

§. 60.

Ad plane non cognatos autem hæc extendi vel Amici. ideo nequeunt, quia amicitiae gradus determinari non possunt, nec ob hominum inconstanciam illa satis est stabilis, accedit quod qui alios heredes velit, eos per dispositionem expressam instituere possit.

§. 61.

Ipsa vero incertitudo, quæ hic est (g) docet, Incertitudo. quanta futura sit confusio, si plane omnis successio & imprimis testandi licentia auferatur.

(g) Et clarius apparet si perpendas non tantum in singulis rebus publicis, sed plane ut nota f. ostensum est in eadem hæc de re leges variare.

§. 62.

Hæc dicta sufficiant de domini translatione Finitur & contractuum varietate. Finitur autem obligatio obligatio. eorum secundum dicta Exexcit. præced.

§. 63.

Et sic primo PRESTATIONE ejus de quo conven- Prestati- tum, one.

tum, quia supponitur consensus ad præstandum, Solutio hæc dici solet strictiori sensu. Sollemnis vero præstatio non requiritur, & hinc sufficit, jam alteri tantundem præstitum, nec is petere potest quod statim reddere tenetur, unde fluit tota COMPENSATIO. (h)

(h) Hinc denuo apparet *Exerc. I. §. 28.*

§. 64.

Impossibilitate.

Deinde IMPOSSIBILITATE PRÆSTATIONIS ob dicta *Exercit. præced. (i)* quo pertinet MORS ejus, cujus industria præcise electa erat. (i) §. 37.

§. 65.

Alia conventionione

Denique ALIA CONVENTIONE, quia sic is qui jus ante habebat id ipse remittit vel mutat. Huc ergo spectat CONDONATIO DISSENSVS regulariter utriusque, unius tamen, si alter se non obligaverit absolute, sed in quantum alter velit, ut in contractibus gratuiti, item CESSIO si tertius debitor irrequisitus, DELEGATIO si requisitus & consentiens substituitur. (k)

(k) Quæ quoad hunc effectum in se non differunt, licet per accidens applicentur regulæ generalissimæ: Duorum conventionem fieri salvo jure tertii. Quilibet, adeoque & tertium, posse renunciare juri suo.

§. 66.

NumPerfidia.

Perfidia autem alterius non est modus dissolvendi obligationem, aut enim post perfidiam hunc dissentium alter pariter dissentit, sic est mutuus dissensus de quo §. præc. aut non dissentit, sic potest perfidum illum adigere, ut fidem datam servet ad quod omnino obligatur.

* * *

Dum scandis Cathedram intrepide, doctissime
STRASBERG,
Nec non defendis specimen hocce TVVM,
Testis adest certus, cui nil opponere possum
TE sedulo studiis incubuisse TVIS.
Perge, ut agis, certo TIBI palma manebit Honoris
Annuet ex Voto, quod precor, ipse DEVS.

*Gratulatus Nobilissimo Domino Respon-
denti pauca hac adjicere voluit Op-
ponens*

Johann Henricus Hartleben.

J. U. Doct. & Serenissimi Ducis Saxo
Henacensis Consiliarius.

):(

NOBI-

NOBILISSIMO DOMINO RESPONDENTI
PRÆSES
NICOLAUS PRAGEMANNVS.

IN prima pueritia animo inculcatum memini ex Nepote, non eadem omnibus esse honesta atque turpia. Sed quod is quidem autor ex majorum institutis & locorum discrepantia iudicat, id eodem quoque loco, & ut dicam amplius, inter ejusdem conditionis homines observare postea licuit. Nolo a scopo meo aberrare, ista probando prolixius, cum vel hodiernus dies id Tuo exemplo probare possit. Cum enim & in aliis & in hac academia non desint, qui ex sola ætate, quam ibi egerunt, laudes determinent; de Te, Nobilissime Domine Respondens, nihil putaverim prædicari posse laudabilius, quam quod non adeo longo tempore nobiscum vixeris. Annum haud ita pridem hic absolvisti, & in illo ipso primum semestre philosophica & historica, quæ neque adhuc negligis, tractasti ita, ut rudimentis Juris tum quidem contentus fueris, & sic ne eo quidem impetu, quo alii quandoque solent, Jurisprudentiam aggredi ab initio potueris. Sed altero semestri, eoque fere uno, ita omnia Jurisprudentiæ non tantum fundamenta, sed interiores quoque recessus perlustrasti, ut sex mensibus plus profecisse videaris, quam multi tot annis: quorum certe major laus vel ideo non erit, quo majus ex Te capere possunt documentum. Certiori hæc omnia scribo fiducia, quia explicatam & exploratam singulorum habeo rationem.
Neque

Neque enim tantum eo tempore toto Te mihi assidentem unquam recorder me desiderasse, nisi unica hora, & ne ea quidem sine magno dolore Tuo. Domi, quid repetitioni tribuas, non satis depradicare potuerunt alii, ipse ex dubiis quandoque mihi solide motis intellexi satis; evidentius tamen, posteaquam quavis hebdomade cum selectissimis commilitonibus jam vel defendis difficillimas juris theses, vel impugnas. Sed hodie adhuc impensius gaudeo, dum in conspectum omnium Te producere licet, & Tibi profectuum Tuorum publicam approbationem maximopere gratulari. Macte, ea esto, qua cepisti, industria. Judicium, quod natura indidit; elegantiora studia, quæ optimorum præceptorum, & inter eos ipsius eruditissimi Domini Parentis sedula institutio docuit; ad Jurisprudentiam nostram porro applicato. Sic non Tibi tantum, sed & Themidi mecum gratulabuntur olim, quotquot erunt integri & æqui iudices.

Vale, fave & festinanti calamo ignosce, qui rerum veritati & evidentia magis studuit, quam dictionis elegantia.

;) (2

Qui

Q Vi polit ingenua pectus curatius arte,
Et lucem sequitur, nec latet ille diu.
Ipse igitur gazam dum mentis, Amice, recludis,
Spectator plausus plausibus addo meos.

Scribebam amoris & amicitiae causa gratulabundus

J. G. de Lengerke, Hamb.

Opponens.

P Primitias studii dum pendis Apollinis aræ
Primitias laudum reddit Apollo Tibi.

*Nobilissimo atque Doctissimo Domino STRASBERGIO
strenuo Jurium Cultori, Populari atque Amico
suo summo de acquirendo rerum dominio
disputaturo de acquisita scientia gratulabatur*

Guilielmus de Hertoghe,

Jurium Candidatus, Opponens.

W Du von Deinem Fleiß ein Probstück abgelegt,
Entsteht in meiner Brust von Freuden, Pflicht
und Liebe,

Ein rechter Sammel-Platz, so mit vereintem Triebe
Den Mund zum Ruhm, das Herz zur Lust bewegt.
Die Poësie befiehlt, daß ich es schriftlich thu,
Mein Herz gleicht einer Quell' in der Gedancken Menge,
Für deren starcken Drang der Ausfluß viel zu enge,
Drum steh' ich wundernd still, und sage nur Glück zu!

*Hiermit wolte dem Herrn Respondenti seine Ergebenheit contesti-
ren Dessen aufrichtiger Freund und gehorsamster Diener!*

J. S. Berckenmeyer, Hamb.

Opponens.

Sonnet.

Sonnet.

Der Tugend reine Straß hat Hercules erwählet,
Und das scheinbahre Guth der Laster - Straß
veracht;

Der selben Schlüpffrigkeit und falsche Lust bedacht,
Auf jener viele Müß, doch wahres Glück gezählet.
So wahr als die Geschichte mit Fabeln ist vermählet:
So wahr ist's, daß Du stets zum rechten Weg getracht,
Daß du, wann faule Lust Dich schmeichelnd angelacht,
Doch nie der Tugend - Straß, mit Fleiß besetzt, verfehlet.
Rühm ich Dein sitt sam - seyn, Dein klug - geführtes Leben,
So will Dein Haus, die Stadt ein kräftig Zeugniß geben;
Will sich mein schlechtes Lob zu Deinem Fleiße fügen,
So sind schon bessere da, die diesen Punct berührt:
Drum sag' ich nur, wie dich die Straß so weit geführt,
Daß Du die Cathedram, der Ehren Berg bestiegen.

Dem Wohl - Edlen und Hochgelahrten Herrn Respondenten
seine Ergebenheit zu bezeugen / fügte dieses hinzu
Dessen verbundenster Diener

Joh. Frid. Mertens, LL. Cult.

Kedinga - Bremenf.

In das verschloßne Buch der menschlichen Gedanken
Sieht zwar kein Auge selbst, als das, so alles sieht;
Hier findet der schärffste Witz die ihm gesetzte Schranken,
Der von der Erden auch sonst bis zum Himmel flieht.
Jedoch der schöne Glantz von Deiner Weißheit Strahlen,
Die, Hochgelehrtester und höchstvertrautster Freund!
Um unsern Helicon mit lichter Schimmer prahlen,
Macht, daß mir jeder Sinn jetzt gantz erkennlich scheint.

Ja, Deine Wissenschaft läßt mich ganz deutlich wissen,
Was für Gedanken jetzt in aller Hertzen sind;
Die Wahrheit wird mir selbst das Urtheil fällen müssen,
Daß sich mein Urtheil bloß auf lauter Wahrheit gründt.
Diß ist, was alle jetzt in den Gedanken fassen;
Diß ist, was jedermann in seinem Sinne führt:
Der Edle Strasberg geht schon mitten auf der
Strassen,

Die Ihn zum höchsten **Berg** der Ehren leiten wird.

*Hiermit hat dem Edlen und Wohlgelehrten Herrn
Respondent, seinem getreuen und allerwertheften
Freunde, seine Ergebenheit an den Tag legen Des
sen aufrichtiger und verbundener Diener!*

Tobias Henricus Schubart,

Hadelo-Bremen, S. S. Th. St.

Dein aufgeräumter Witz und forschende Natur
Bemühen sich mit Recht auf wahrer Weißheits-Spur,
Du hast den Rechten Dich, gelehrter Freund, ergeben,
Und nach den Rechten weißt Du auch recht wohl zu leben.
Du hörst, liest und prüfst; Dein bester Probe-Stein
Muß dir Vernunft, und dann ein ächter Lehrer seyn.
So pflegst Du die Natur der Dinge zu erfinden,
Die Rechte der Natur durchdringend zu ergründen,
Und schreibst der Rechte Krafft Dir recht mit Nachdruck an;
Wie Dein gelehrtes Blat diß genug bezeigen kan.
Drum wünsch ich Dir mit Recht, daß Du noch auf der Erden
In Deinem Hamburg magst der Rechte Priester werden.

*Dem Herrn Respondent, seinem recht hochgeschätzten
Freunde, setze dieses mit ergebener Feder*

Johann Christoph Willebrand,

Lubec. LL. Cult.

Insti-

Instituis recto ad laudes contendere cursu,
Dum mentis dotes ingeniique probas.
Sic Temet profers, verum defendis, ut alter
Quas didicisti artes Te bene scire, sciat.
Gratulor ex animo: porro Tua coepta secundet
Divinum numen, suavis Amice, precor.
Tramite virtutis fortis decurrere perge,
Ut doctis studiis præmia digna feras.

*Nobilissimo Domino Respondenti, Fautori atque Amico
suo dilectissimo fausta quævis adprecatus posuit*

Henricus Wilhelmus Ehrlich,

Altenburgensis, LL. Cult.

Beglückte Einsamkeit! die solchen Umgang suchet,
Wo stille Weißheit Sie, stets heimlich redend, lehret;
Und die im Gegentheil die Freundschaft höchst verfluchet,
Worinn man Bacchi Rechts- und Sitten-Lehren hört:
Die Ehr und Glück, so sich bey Dir im Schlaf verbinden,
Kan solcher Bruder nicht am nüchtern Morgen finden.
Denn die Gesellschaft, so Dein hoher Geist erwehlet,
Hat der Minerven Brust gesäuget und ernehret;
Und weil sich Fleiß und Witz, bey Dir schon längst vermählet,
Bist (wie diß Prob-Stück zeugt) Du künfft'ger Ehren werth.
Da jenen gegentheils der Ehren-Strohm verlossen,
Weil sie an dessen statt vom Wollust-Bach gefossen.

Seinem werthgeschätzten Freunde wolte mit diesem wenigen
alle Belohnungen seines Fleißes ominirent und sich sehr
ner beständigen Freundschaft empfehlen / sein zu allen
aufsichtigen Freundschafts-Diensten bereitwilliger

J. D. Zernebach,
Lentzena Prignit. Brandenburg.
MON-

MONSIEUR,

L'honneur que j'ai, depuis quelque tems, de jouir de votre très profitable conversation m'a toujours si satisfait, qu'il me seroit impossible de ne Vous pas témoigner la joie que je ressens de voir produire des fruits si meurs de votre diligence. C'est donc, Monsieur, avec un sensible plaisir, que je prens la liberté de Vous feliciter des preuves que Vous donnez publiquement de votre érudition; Mais ces preuves sont si excellentes, que je doute qu'il y ait une personne qui après avoir veu un échantillon si charmant, ne s'impatiente d'en voir la pièce. Pour cet effet, Monsieur, je Vous souhaite une longue vie suivie d'une parfaite santé, comme aussi à la docte personne qui cultive un esprit si docile; a fin qu'un jour Vous puissiez en tirer la gloire que Vous méritez & que Vous, en particulier, accomplissiez les douces esperances de Monsieur votre Pere. Voilà les vœux que fait en votre faveur celui qui Vous prie de lui continuer l'honneur de votre précieuse affection, & qui est avec toute l'ardeur imaginable

MONSIEUR,

*Votre très humble & très
obéissant serviteur.*

Sebastian Scanavin

Jena, Diss., 1727

ULB Halle
004 582 357

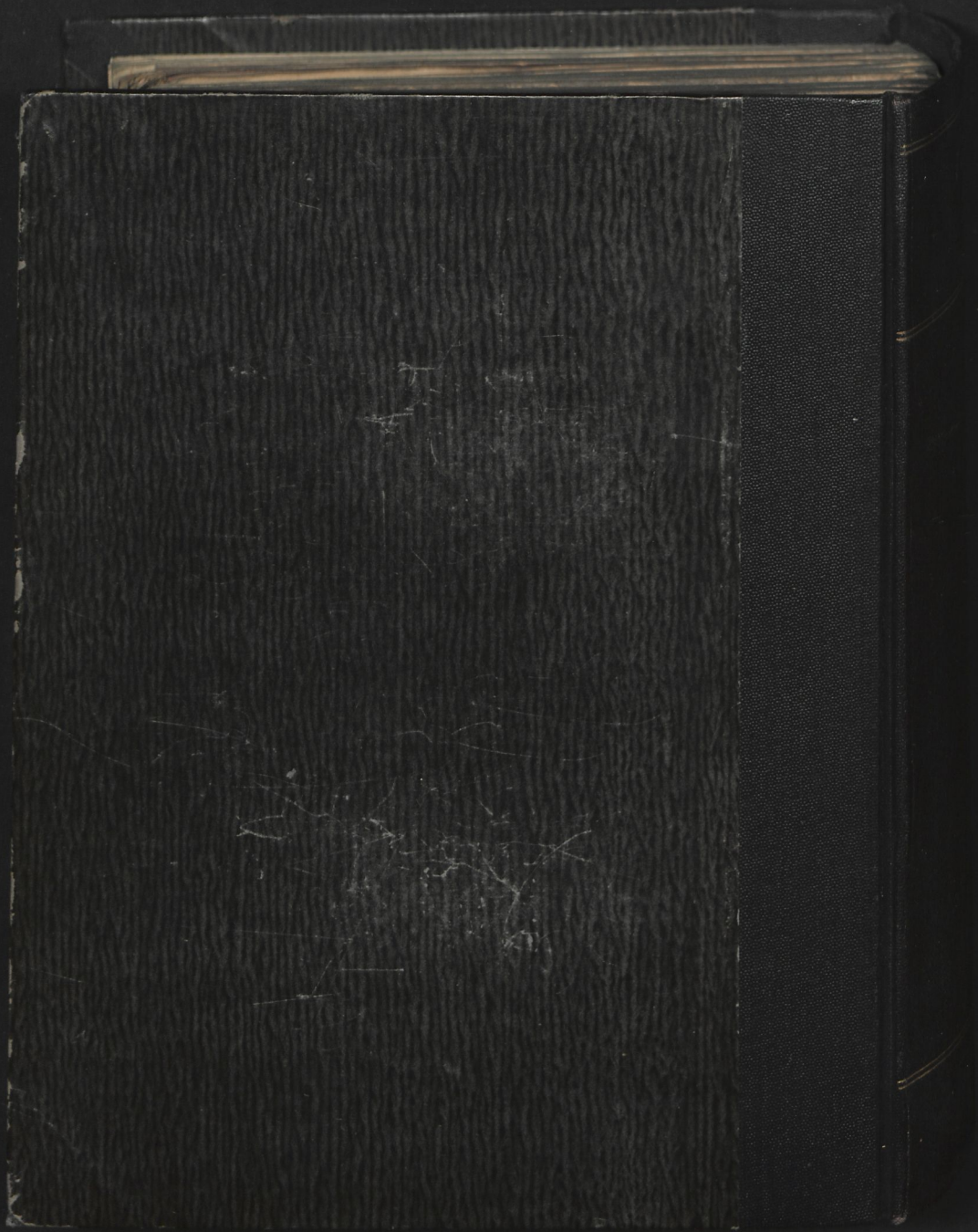

3

f
56.

Vol 18

f. 23. num. 4.
1722, 10
11

EXERCITATIO JURIDICA
DE
RERVM DOMINIO

QVAM
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO
DOMINO
GVILIELMO HENRICO,

DVCE SAXONIAE, IVLIACI, CLIVIAE, MONTIVM, AN-
GARIAE, GVESTPHALIAE, ET RELIQA.

CONSENSV ILLUSTRIS ICTORVM ORDINIS

PRÆSIDE

NICOLAO PRAGEMANNO

PHIL. ET I. V. D. AVL. ET REGIM. SAXO-VINAR.
ADV. ORDINAR.

P. 133
PATRONO AC PRÆCEPTORE SVO AD CINERES

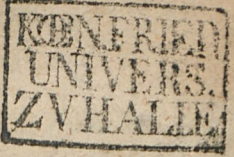
VSQVE SVMMAM OBSERVANTIAM
DEVENERANDO,

D. 24. MAI. MDCCXXX.

PUBLICAE DISQVIFICATIONI SVBMITTIT

CAROL. MICHAEL STRASBERG

HAMBVRGENSIS LL. CVLT.

J E N Æ,
LITTERIS MULLERIANIS.

